

Werk is niet altijd zelfontplooiing

Niet voor iedereen is er een leuke baan

Bovendien blijft er ook dan nog genoeg zwaar en arbeids-intensief werk over. Foto ANP/Cynthia Bolt

'Mijn passie volgen, me zelf ontplooiën of lekker veel verdienen'. Zo denkt 'de' Nederlander over zijn baan. Maar wie maakt dan de PC waar de carrièretijger achter zit? En volgt de vuilnisman ook zijn passie? Hoe reëel zijn ons beeld en verwachting van werk? vraagt Theo Boer zich af.

Als het over werken en geld verdienen gaat, denken opvallend veel mensen dat als je je maar inspant en een goede opleiding geniet, je vanzelf een baan krijgt die bij je past en waarin je je kunt ontplooiën. De vraag is waar men die conclusie op baseert.

Begin eens met de observatie dat vrijwel alles wat je op een willekeurig moment thuis of op het werk ziet, het resultaat is van zwaar, saai, ongezond of slecht betaald werk. Het papier van dit weekblad, het tafelblad, de mok, je kleding, keukenapparatuur, paperclips, flessendoppen, alles is gemaakt, verpakt, verkocht en vervoerd door mensen waarvan we weinig meer weten dan dat ze het waarschijnlijk minder goed hebben dan wij. Het computerscherm van waaraf je je vakantie boekt is gemaakt in Chinese fabrieken waar mensen met stofkapjes en witte handschoenen tien uur per dag aan het werk zijn, zes dagen per week, zonder een woord te wisselen en met tot op de tweede geregelde pauzes.

Billenwasser

Je zet de vuilnis aan de straat en verwacht dat hij wordt opgehaald. Ga je in een restaurant eten, dan verwacht je dat de keuken je bestelling in tien minuten gereed heeft en dat het be-

dienend personeel steeds voor je klaar staat. Als je oud of ziek wordt, verwacht je dat er mensen zijn die in zorginstellingen de gangen schrobben, maaltijden rondbrengen, mensen wassen. Op mijn werk wordt wekelijks

list - dat alles ook nog met een mooi salaris en genoeg vakantiedagen. De durfal die opmerkt dat zijn kind een goede vuilnisophaler of billenwasser zou zijn, oogst medeleven voor een gebrek aan begaafdheid of ambi-

over: schoonmaken, vrachtrijden, sjouwen, patiënten wassen. Anderen troosten zich met de gedachte dat werk dat laag in aanzien staat voor sommigen altijd nog beter is dan geen werk; zo gezien is de aanschaf van producten uit lagelonenlanden een vorm van ontwikkelingshulp. En weer anderen veronderstellen dat bepaalde mensen inderdaad geknipt zijn voor het verrichten van zwaar en slecht betaald werk. 'Wij' hebben de banen waarin je je kunt ontplooiën, 'zij' doen het vuile werk, en op de een of andere manier is dat goed zo. Een soort moderne slavernij, maar dan anders.

Tijd om wakker te worden. Het is natuurlijk mooi als je in je baan je gaven kunt ontplooiën, leiding mag geven, per jaar zes weken vakantie hebt en genoeg geld verdient om dan ook de bloemetjes nog buiten te zetten. Intussen is echter de vloek van het harde werken, volgens Genesis 3 een niet weg te denken gevolg van de zonde, in de beleiving van velen net zo verleden tijd als lepra in Nederland of pijn bij de tandarts. Wie er daarnaast geen rekening mee houdt dat werken ook dikwijls betekent: je talenten niet kunnen ontplooiën, uitgeput thuiskomen, soms jarenlang hetzelfde doen, de regie van anderen accepteren

en lijden onder het slechte werk van anderen, bij tijden weinig carrière maken, en daarna misschien maar beperkt gezond of draagkrachtig zijn om er lustig op los te leven, heeft een al te romantisch beeld van werken en is blind voor de offers die anderen zich voor onze leefstijl moeten getroosten. Zelfontplooiing, een veilige en gezonde werkplek en vrije tijd zijn een zegen, maar de lasten en de lusten moeten dan wel beter verdeeld.

Misschien getuigt onze voorkeur voor een bepaald soort carrière ook wel van een elitaire en ongeestelijke houding. Soms kan leiding ontvangen net zo eerbaar zijn als leiding geven; dertig jaar dezelfde baan hebben is misschien nog eerder een lintje waard dan elke drie jaar verder omhoog op de ladder; wie schroefjes draait, verzamelt misschien meer hemelse schatten dan een kunstenaar, wetenschapper of manager.

Theo Boer

Dr. Theo Boer is Universitair Docent ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) te Utrecht.

Wie schroefjes draait, verzamelt misschien meer hemelse schatten dan een kunstenaar, wetenschapper of manager

twee of drie keer aangeklopt door een meneer of mevrouw die de meubels met een doekje afneemt en de prullenbak leegt. Intussen hoor je maar zelden iemand zeggen dat hij dankbaar is voor al dat noodzakelijke maar vervelende werk. In de regel uit men zich hooguit als er iets niet deugt. Zelden hoor je iemand zeggen dat zij een carrière in saai, slecht betaald en ongezond werk ambiert, laat staan dat men zijn kinderen zo'n leven toewenst. Tien tegen één willen de kinderen van je kennissen en vrienden kunstenaar worden, milieuactivist, leraar, predikant, dokter, sociaal-geograaf, spellenontwerper, musicus, journa-

list - geen bewondering voor de dienstbaarheid en nuchterheid die ook uit die plannen zou kunnen spreken.

Slavernij

Het ergste is dat velen van ons inderdaad denken dat werk, voor wie het handig aanpakt, niet saai, ongezond, frustrerend of laagbetaald hoeft te zijn. Dat is voor een deel waar: in een hoogontwikkelde samenleving kan veel werk worden overgenomen door machines. Maar het steeds grotere aantal apparaten moet natuurlijk wel geproduceerd, onderhouden en bediend. Bovendien blijft er ook dan nog genoeg zwaar en arbeids-intensief werk